

Tittel

Medikamenter

Introduksjon

Medikamentell behandling av kols styres av lungefunksjonsmålinger og symptomer. Man bruker klassifiseringen i gold guidelines for å definere hvilken type behandling hver enkelt pasient skal ha.

Dagens retningslinjer for behandling baserer seg på ABCD klassifiseringen.

Ved kols er den medikamentelle behandlingen hovedsaklig inhalasjonsmedisiner.

Inhalasjonsmedisiner deponeres først og fremst i lungene. Det er behov for lavere doser og man får en rask effekt av medisinene. Det er viktig at pasienten vet hvorfor de tar medisinen og hvordan de skal gjøre det.

Dersom pasientene vet hvorfor og hvordan de skal ta medisinene er de også i stand til å følge en egenbehandlingsplan. Egenbehandlingsplan («opptrappingsplan») utarbeides enten av fastlege eller sykehuslege. Denne planen gjør pasienten i stand til å endre medisiner i forbindelse med en forverring. Det er essensielt at pasienten starter behandlingen så raskt som mulig for å unngå en alvorlig forverring.

Innhold

Medikamenter:

Inhalasjonsmedisiner

Man kan dele inn inhalasjonsmedisiner i 2 hovedgrupper (Det brukes flere forskjellige navn) etter virkemåte.

- 1) Åpner-medisin/anfallsmedisin/medisin mot muskelkrampe/bronkiemuskelavslappende

Disse medisinene virker rask og motvirker muskelkrampe (glatt muskulatur). Når musklene er avslappet vil det bli bedre luftpassasje og pasientene opplever det lettere å puste. Man får altså en bronkodilaterende effekt. Noen har virketid på noen timer mens andre virker opp til 24 timer. Noen av medisinene tas ved behov mens andre tas til faste tider 1 eller 2 ganger i døgnet.

- 2) Forebyggende medisin/Betennelsesdempende/mot inflammasjon.

Dette er en medisin som virker på inflammasjonen som er i luftveiene til pasienter med kols. Den har en betennelsesdempende effekt (virker ikke på bakterier og virus.)

Slik medisin virker ikke like raskt som åpner-medisin men har effekt på slimhinnen slik at denne blir mer robust og tåler med av irriteranter uten at man blir tett i pusten. Må tas regelmessig over tid.

Flere av inhalasjonsmedisinene er en kombinasjon av åpner-medisin og forebyggende medisin.

Inhalasjonsmedisiner betegnes ofte med forkortelser: skal vi skrive noe om LAMA,LABA etc.

Andre medisiner

Kortikosteroider: Prednisolon tablett er det mest vanlige. Brukes i forbindelse med forverring som en kur over noen dager. Noen er avhengig av å ha en liten vedlikeholdsdose.

Antibiotika:

Slimløsende medikamenter:

Vaskiner:

Bivirkninger:

Det er generelt lite bivirkninger ved inhalasjonsmedisiner p.g.a det meste deponeres i lungene og lite av den inhalerte medisinen går over i blodet og gir systemiske effekter. Vanlig bivirkninger kan være hjertebank, skjelving på hendene, munntørhet.

Kortikosteroider gir lite bivirkninger ved kortvarig bruk i forbindelse med forverring.

Inhalasjonsteknikk

Inhalasjonssystemer kan deles inn i 3 grupper: spray, pulver og inhalasjonsvæske.

Spray, er vanskelig å få til riktig inhalasjonsteknikk men spray med inhalasjonskammer sikrer at pasienten får i seg medisinen.

Pulver, de fleste kan klare dette selv om det krever noe høyere inspirasjonshastighet enn spray. Obs at ikke pulveret blir vått ved at de puster inn i inhalatoren

Inhalasjonsvæske via forstøver. Noen vil ha nytte av forstøver dersom de ikke klarer andre inhalasjonssystem eller de bruker det i perioder ved forverring.

Det finnes mange forskjellige inhalatorer på markedet. Se felleskatalog for instruksjon i bruk og rengjøring.

Lenker

For videre lesning av riktig valg av medikamenter:

GOLD guidelines: <http://goldcopd.org>

kols kalkulator: <http://kolskalkulator.no/>

quickguide oversikt over alle medisiner:

<https://sykehusapoteket.no/Documents/Inhalasjonsmedisin%20for%20allmennleger.pdf>

Egenbehandlingsplan : egebehandlingsplan med referanser

<http://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/kols-egenbehandlingsplan>

Elæring: e-læringsprogram i kols

<http://laeringsportalen.helse-sorost.no/mohiverepository/content/8578f625-dfcd-4d84-8bd2-9c3681a30c90/course/asset/main.html>

Inhalasjonsteknikk : instruksjon i hvordan man bruker de forskjellige inhalatorene.

<https://www.felleskatalogen.no/medisin/bruk-av-inhalatorer/aerochamber>